

Name: Ragnhild Bjåen, Hilde Kristin Røstad, Mari Kristine Jore & Nils Halvor Korsvoll

Institution: UiA Universitetet i Agder

E-mail: hildekr@uia.no

Sammenflettinger av samisk tradisjonskunnskap og lokal livskapasitet – stedsbasert læring om samiske liv, historie og reindrift i Setesdalsheiene

Short description / Abstract:

Hvordan kan vi som lærerutdannere ved Universitetet i Agder, Norges sørligste universitet, jobbe stedsbasert med samiske perspektiver ut fra våre steder? Situert langt fra de samiske kjerneområdene vil mange si at det er umulig å benytte stedsbasert læring som en inngang til å jobbe med samiske perspektiver i vår undervisning. Samtidig representerer den tidligere samiske reindriften i Setesdalsheiene en utforsket mulighet for å jobbe stedsbasert med samisk historie, perspektiver og kunnskapssyn fra vår region.

Denne artikkelen tar utgangspunkt i Dembra-prosjektet *Samer i sør - stedsbasert læring om samiske perspektiver ved UiA, Norges sørligste universitet*, Målet med prosjektet er å utforske lokale muligheter for stedsbasert læring om samiske perspektiver og historie ved å ta studenter med på ekskursjoner til Bjåen Fjellgård i Bykle. Bjåen Fjellgård var sentral i Byklehei Tamreinlag som, i tett samarbeid med samiske reindriftsgjetere, drev tamreindrift i Setesdalsheiene i perioden 1886-1979.

Fordi sted og landskap er så viktige i tradisjonell samisk kunnskap og er knyttet til samisk kunnskapssyn, verdensforståelse og verdier (Gaup et al., 2025) er steds- og landbasert undervisning veletablert i Samisk lærerutdanning (Nutti & Hætta, 2023). Det nordsamiske begrepet *arbedihetu* viser til nedarvet kunnskap, som har blitt overført mellom generasjonene og innebærer en dyp kjennskap og tilknytning til sted og landskap (Guttorm & Porsanger, 2011, s. 17-18). Den tradisjonelle kunnskapskapen kan også knyttes til *birgejuomi*, det nordsamisk begrepet for overlevelsesgrunnlag og bærekraftig benyttelse av ressurser og sosiale nettverk. I presentasjonen utforsker vi om de nordsamiske begrepene *arbedihetu* og *birgmejupmi* kan gi innsikt i hvordan samisk tradisjonskunnskap og lokalt forankret kunnskap og overlevelseskapasitet virket sammen for å muliggjøre reindriften i Setesdalen, og hvordan begrepene kan bidra i å utvikle stedsbasert læring om samiske liv, perspektiver og kunnskap fra vår region.